Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1978/79:15

med anledning av propositionen 1978/79:50 om inriktningen av den ekonomiska politiken, m. m. såvitt avser arbetsmarknadsdepartementets verksamhetsområde jämte motioner

I betänkandet behandlas dels den till propositionen 1978/79:50 om inriktningen av den ekonomiska politiken, m. m. fogade bilagan 4 (arbetsmarknadsdepartementet), dels fem motioner som har väckts med anledning av propositionen i förevarande del.

I sammanhanget tar utskottet också upp de vid riksmötets början väckta motionerna 1978/79:1, yrkandena 10 och 11, samt 1978/79:2, yrkandet 17. Motionerna har i aktuella delar överlämnats till utskottet från finansutskottet, som dessförinnan inhämtat yttrande från näringsutskottet (NU 1978/79:1 y), vari behandlats bl. a. yrkandet 10 i motionen 1978/79:1.

Propositionen

I propositionen föreslås riksdagen att

dels – under rubriken Särskilda åtgärder för att främja sysselsättningen under vinterhalvåret 1978/79 –

1. godkänna de i propositionen föreslagna ändrade reglerna för flyttningsbidrag,

2. godkänna de i propositionen föreslagna reglerna för bidrag till utbildning i företag vid permitteringshot under första halvåret 1979,

3. godkänna vad som har anförts om fortsatt tillämpning under första halvåret 1979 av nuvarande bestämmelser om s. k. äldrestöd till tekoindustrin,

4. godkänna vad som har anförts om fortsatt tillämpning under första halvåret 1979 av nuvarande bestämmelser om tillfälliga sysselsättningsbidrag till företag som dominerar på sin ort,

5. godkänna vad som har anförts om rätt till utbildningsbidrag för anställda vid företag som har varslat om uppsägningar,

dels – under punkten B 2 – till Bidrag till arbetsmarknadsutbildning på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 anvisa ett anslag av 1 000 000 000 kr.,

dels – under punkten B 3 – till Sysselsättningsskapande åtgärder på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 anvisa ett reservationsanslag av 2 135 000 000 kr., varav förslagsvis 200 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Motionerna

Vid riksmötets början väckta motioner

1978/79:1 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

10. att hos regeringen hemställa om åtgärder för att sysselsättningen inom textilbranschen ej skall minska,

11. att hos regeringen hemställa om förslag till bidrag för kommunerna och landstingen att anordna ungdomsarbeten, bl. a. genom tidigareläggning av angelägna investeringar intill 20 000 nya arbetstillfällen.

Motionen behandlas i övriga delar av finans- och näringsutskotten.

1978/79:2, yrkandet 17, av Olof Palme m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen antar de förslag till åtgärder som motionärerna förordat i avsnittet Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten.

Motionsyrkandet innebär

– att ytterligare tjänster omedelbart tillförs AMV. I april och sedermera i augusti 1978 har verket begärt en personalökning med 150 tjänster. Utgifter för ändamålet bör belasta förslagsanslaget Arbetsmarknadsservice (B 1 Arbetsmarknadsdepartmentet)

– att den uppsökande studie- och yrkesorienteringen (SYO) förstärks. Fr. o. m. den 1 januari 1979 bör statsbidragen för 1978/79 höjas med 0,8 milj. kr. Medel för detta ändamål bör belasta förslagsanslaget Bidrag till studie- och yrkesorientering m. m., (C 9 Utbildningsdepartementet)

– att de lokala planeringsråden för samverkan mellan skola och arbetsliv (SSA-råden) stärks. Verksamhetsbidraget för 1978/79 bör höjas med 1,7 milj. kr. fr. o. m. den 1 januari 1979 och finansieras som den förstärka SYO-verksamheten

– att regionala SSA-råd inrättas i hela landet. Statens bidrag från nyssnämnda anslag bör för andra halvåret 1978/79 räknas upp med 1,5 milj. kr.

– att ett centralt SSA-råd tillskapas

– att rätten till försök med varvad utbildning och praktik vidgas till samtliga kommuner

– att särskilda insatser görs för att bereda handikappade ungdomar möjlighet att delta i denna utbildning

– att medel anvisas för uppsökande verksamhet bland unga förtidspensionärer, i syfte att erbjuda rehabilitering, utbildning och arbete. För återstoden av budgetåret 1978/79 bör i detta syfte 1,0 milj. kr. belasta förslagsanslaget Arbetsmarknadsservice (B 1 Arbetsmarknadsdepartementet)

– att unga förtidspensionärer som deltar i försöksverksamhet med varvad utbildning och praktik samt korta påbyggbara yrkesinriktade kurser får vilande pensionsrätt

– att särskilda resurser anvisas för utbildning av socialt handikappade

ungdomar. Förslagsanslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor (C 17 Utbildningsdepartementet) bör för andra halvåret 1978/79 belastas med ytterligare 2,0 milj. kr. för ändamålet

– att särskilda kurser för arbetslös ungdom ger meritvärde vid ansökan till gymnasieskolan

– att praktikanställning får en entydig definition i lagen (1974:12) om anställningsskydd. Praktik bör således

- o vara föreskriven i läroplan/utbildningsplan eller vara godkänd av avtalsslutande parter som en del av en utbildning
- o vara handledd
- o gälla viss bestämd tidsperiod
- o vara förlagd utanför skolan

– att AMV får befogenhet anskaffa praktikplatser. Detta kan lämpligen ske genom en komplettering av lagen (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder för att ge länsarbetsnämnderna befogenhet att anskaffa platser åt dem som behöver praktik som en obligatorisk del av sin utbildning

– att privata och offentliga arbetsgivare på försök blir skyldiga att vid anfordran från AMV upprätta och förete planer för att anställa unga i beredskapsarbete. Förslag bör framläggas om försöksverksamhetens rättsliga reglering

– att alla unga i beredskapsarbete skall få handledning, yrkesvägledning och möjlighet till regelbunden kontakt med förmedling samt facklig information

– att de ungas samlade utbildningsbehov kartläggs under hösten 1978 samt att nya kurser läggs ut för vårintagning i gymnasieskolan.

Motionen behandlas i övriga delar av finans-, skatte-, social- och socialförsäkringsutskotten.

Motioner väckta med anledning av propositionen

1978/79:72 av Hans Nyhage m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen avslår förslaget i proposition 1978/79:50 att äldrestödet till tekoindustrin även skall utgå till företag inom Eiserkoncernen.

1978/79:93 av Gösta Bohman m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen i skrivelse till regeringen hemställer om en omgående översyn av de arbetsmarknadspolitiska stödinsatserna i enlighet med vad i motionen anförts.

Motiveringen till motionen återfinns i motionen 1978/79:88.

1978/79:100 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att reglerna för företagens utnyttjande av utbildningsbidrag skärps.

Motiveringen till motionen återfinns i motionen 1978/79:96.

1978/79:109 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen hemställa om förslag innebärande att starthjälp och flyttningsbidrag skall finansieras genom en strukturavgift som belastar företagen,

2. att hos regeringen hemställa om att en översyn av arbetsmarknadsutbildningen omedelbart genomförs för att förbättra möjligheterna för dem som genomgår utbildning att få anställning inom utbildningsyrkena,

3. att hos regeringen hemställa om åtgärder för att omedelbart inleda ett samarbete mellan regeringen och kommuner inom regioner med hög arbetslöshet, för att ta fram industriprojekt i statlig eller kommunal ägo, som är lämpliga som objekt för beredskapsarbete.

1978/79:114 av Jan-Ivan Nilsson m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen med avslag på propositionen 1978/79:50 i den del som avser förslag till höjda flyttningsbidrag beslutar att ställa motsvarande medel till statens industriverks förfogande för regionalpolitiska satsningar i stödområdet i enlighet med de riktlinjer som anförts i motionen.

Arbetsmarknadsläget

	3:e kv. 1977	3:e kv. 1978	oktober 1977	oktober 1978
	medeltal/månad			
Antal sysselsatta enligt AKU				
Totalt	**4 143 000**	**4 170 000**	**4 087 000**	**4 115 000**
Män	2 342 000	2 330 000	2 301 000	2 296 000
Kvinnor	1 801 000	1 840 000	1 786 000	1 819 000
Deltidssysselsatta	872 000	941 000	929 000	976 000
Industrisysselsatta	1 108 000	1 077 000	1 083 000	1 058 000
Nyanmälda lediga platser				
Totalt	**43 600**	**48 000**	**44 000**	**49 700**
Därav inom industrin	4 000	5 300	3 200	5 600
Kvarstående lediga platser				
Totalt	**30 900**	**28 400**	**23 100**	**25 400**
Därav inom industrin	5 500	5 600	3 200	5 800
Arbetslöshet enligt AKU				
Totalt	**81 000**	**106 000**	**88 000**	**89 000**
Kvinnor	45 000	54 000	47 000	45 000
Ungdomar	37 000	49 000	39 000	38 000
Arbetslösa kassamedlemmar	**31 200**	**44 000**	**35 900**	**44 800**
Varsel	**13 300**	**13 000**	**6 000**	**3 700**
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder[1]				
Beredskapsarbeten	18 900	27 700	30 200	46 100
Därav ungdomar	8 200	14 200	16 600	30 700
Utbildning i företag	57 100	20 600[2]	48 200	16 200[2]
AMU exkl. företagsutbildning	32 000	39 000	52 000	55 000
Därav ungdomar	11 900	14 700	19 300	22 300
Skyddat och halvskyddat arbete	45 400	47 000	45 700	47 500
Summa personer i arbetsmarknads-politiska åtgärder	**153 400**	**134 300**	**176 100**	**164 800**

[1] Innevarande budgetår har införts ett *tillfälligt nyrekryteringsbidrag*. T. o. m. utgången av oktober har arbetsförmedlingen fått in anmälningar från företagen om planerade nyanställningar av ca 38 000 personer. Hälften av nyanställningarna hänför sig till tredje kvartalet 1978. Eftersom utfallet av bidragsverksamheten kan fastställas först efter budgetårets utgång redovisas den inte i sammanställningen.

[2] Delvis uppskattade siffror.

Utskottet

För att motverka arbetslöshet under vintern 1977–1978 visade det sig nödvändigt att sätta in omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Under det första kvartalet 1978 var i medeltal per månad ca 145 000 personer sysselsatta i arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbeten. Behovet av stödinsatser kulminerade i april då 155 000 personer omfattades av åtgärder av nämnda slag. Men även i maj och under sommarmånaderna kvarstod behovet av betydande utbildnings- och sysselsättningsskapande åtgärder.

Utgångsläget inför den kommande vintern är knappast bättre än förra hösten. Situationen på arbetsmarknaden är alltjämt allvarlig. Antalet sysselsatta fortsätter visserligen att öka (huvudsakligen i form av fler deltidsarbetande), men arbetslösheten låg under tredje kvartalet på en högre nivå än tidigare under året. Särskilt bekymmersam är den höga arbetslösheten bland ungdom. Arbetslöshetstalet för unga under tredje kvartalet i år, 49 000, är det högsta som registrerats under hela 1970-talet. Under oktober sjönk arbetslösheten, även bland ungdomar. Den fortsatta utvecklingen får visa om oktoberresultatet är tecken på en begynnande återhämtning på arbetsmarknaden eller endast en återspegling av ökade insatser av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, bl. a. beredskapsarbeten. Det bör också noteras att nedgången i arbetslöshetstalen under oktober inte gäller de arbetslöshetsförsäkrade. Antalet arbetslösa kassamedlemmar var under oktober liksom hela tredje kvartalet ca 10 000 högre än under motsvarande tid förra året.

Efterfrågan på arbetskraft har varit svag under hela den gångna delen av året. I höst märks en viss uppgång. Det sker emellertid från en låg nivå, särskilt markant inom industrin. Att arbetsförmedlingen i höst registrerar ett stigande antal lediga platser kan också vara en följd av att systemet med obligatorisk anmälan av lediga platser nu omfattar tio län mot endast tre förra hösten. Orderingången till industrin har förbättrats sedan i våras, men det är en allmän bedömning att det kommer att dröja innan ökad varuefterfrågan och stegrad produktion medför påtaglig ökning i efterfrågan på arbetskraft på grund av det låga kapacitetsutnyttjandet inom industrin.

De berörda faktorerna innebär sammanfattningsvis att det nu är lika angeläget som förra hösten att hålla en beredskap för omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärder inför den kommande vintern för att minska arbetslösheten. Enligt propositionen kan det i vinter bli nödvändigt att sätta in arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att sysselsätta mellan 200 000 och 250 000 personer. Insatserna gäller stöd till utbildning och sysselsättning i företag, traditionell arbetsmarknadsutbildning, beredskapsarbeten samt olika former av skyddat arbete. Därtill kommer sysselsättningstillskott genom andra åtgärder, bl. a. tidigareläggning av offentligt byggande.

För att finansiera de ökade insatserna föreslås i propositionen att de medel som innevarande budgetår anvisats för dessa ändamål, ca 3,5 miljarder kr., förstärks med ca 3,1 miljarder kr. Dessutom föreslås förbättringar och

förlängda tider för vissa arbetsmarknadspolitiska stödformer. Utskottet övergår nu till att behandla sistnämnda förslag och därtill knutna motionsyrkanden. Därefter behandlas dimensioneringen av de arbetsmarknadspolitiska insatserna och anslagsfrågorna.

Särskilda åtgärder för att främja sysselsättningen under vinterhalvåret 1978/79

Som framhålls i propositionen har lågkonjunkturen främst drabbat industrin. Därför har de arbetsmarknadspolitiska insatserna i hög grad inriktats på att stödja sysselsättningen för dem som arbetar där. Detta brukar anges som "den första försvarslinjen inom arbetsmarknadspolitiken". De traditionella medlen med det syftet är frisläppande av investeringsfonder samt statliga och statssubventionerade kommunala industribeställningar. Dessa medel används fortfarande.

Under 1970-talet har tillkommit statligt stöd till utbildning i företag av anställda samt lagerstöd, dvs. bidrag till företag för att täcka merkostnaden vid produktion på lager. Båda stödformerna har syftet att göra det möjligt för företagen att undvika permitteringar och uppsägningar. Lagerstödet används inte längre. Utbildningsstödet i form av den s. k. *25-kronan* (bidrag med 25 kr. per utbildningstimme) har tidvis utnyttjats i mycket stor omfattning men har i år fått en successivt minskad betydelse. Den tid under vilken 25-kronan får användas löper ut vid årsskiftet. Frågan om förlängning behandlas nedan.

Under år 1977 introducerades tillfälliga sysselsättningsbidrag. Det är fråga om dels det s. k. *75-procentbidraget*, dels det s. k. *äldrestödet inom tekoindustrin*. Det förstnämnda bidraget riktar sig till industriföretag som på grund av strukturförändringarna måste göra betydande personalinskränkningar. Bidraget kan sättas in om personalinskränkningen skulle hårt drabba den ort där företaget är beläget, därför att företaget har avgörande betydelse för sysselsättningen på ortens lokala arbetsmarknad. Bidrag kan i sådant fall utgå med 75 % av den totala löneckostnaden för personal som inte sägs upp utan sysselsätts i verksamhet som hålls skild från företagets ordinarie produktion.

Äldrestödet inom tekoindustrin är ett bidrag som avser att trygga fortsatt sysselsättning för anställda som är 50 år eller äldre. Bidrag utgår med 20 eller 25 kr. per timme enligt särskilda regler.

Både 75-procentbidraget och äldrestödet inom tekoindustrin är tidsbegränsade, och frågan om förlängning av stödformerna har aktualiserats i propositionen.

Innevarande budgetår har införts ett bidrag till företag med annan inriktning än de nu beskrivna. Det är det *tillfälliga nyrekryteringsbidraget*. Syftet med bidraget är att stimulera företagen att inför den väntade konjunkturuppgången tidigarelägga nyanställning av personal. Inte bara industriföretag kan komma i fråga för bidrag utan även företag inom

varuhandel och den privata tjänstesektorn. Bidrag utgår med 12 000, 8 000 eller 4 000 kr. för varje person beroende på om anställningen sker under tredje kvartalet 1978, fjärde kvartalet 1978 resp. första kvartalet 1979. Det bör uppmärksammas att bidrag endast utgår om nyanställningarna medför en nettoökning av antalet fast anställda. Denna nettoökning skall upprätthållas under hela bidragsperioden och bestå vid utgången av juni 1979. Först därefter betalas bidraget ut.

Om åtgärder för att stödja sysselsättningen för dem som har anställning kan kallas den första försvarslinjen inom arbetsmarknadspolitiken så utgörs den andra försvarslinjen av arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbeten. Dimensioneringen av insatser av det slaget berörs senare i detta avsnitt av betänkandet.

Det rådande arbetsmarknadsläget som karakteriseras av å ena sidan fortsatt hög arbetslöshet och svåra strukturella problem inom vissa branscher och å andra sidan ökad efterfrågan på arbetskraft inom andra branscher ställer stora krav på en effektivt arbetande arbetsförmedling. Frågan om ökad satsning på arbetsförmedlingen kommer i betänkandet att behandlas i avsnittet om åtgärder mot ungdomsarbetslöshet. Slutligen tas också upp frågan om vissa förbättringar av flyttningsbidragen m. m.

25-kronan

Som nämnts inledningsvis löper tiden för det förhöjda bidraget till *utbildning i företag vid permitteringshot* (25-kronan) ut vid årsskiftet. Därefter är avsett att bidraget skall återgå till reguljär nivå, dvs. till 10 kr. per timme under de första 160 timmarna av utbildningstiden och till 15 kr. per timme vid fortsatt utbildning. I propositionen föreslås att bidraget temporärt får utgå med 20 kr. per timme under det första halvåret 1979. Bidragets nivå och utformning kommer att tas upp på nytt i 1979 års budgetproposition.

Utskottet biträder förslaget i propositionen. Till ett i en motion framställt krav på skärpning av bidragsbestämmelserna återkommer utskottet längre fram i betänkandet.

Flyttningsbidrag m. m.

Propositionens förslag till förbättringar av flyttningsbidragen innebär följande.

a) Starthjälpen höjs från 4 500 till 5 000 kr. för personer vars hushåll består av mer än en person och från 2 000 till 2 500 kr. för ensamstående person.

b) Traktamentet till den som på grund av flyttning får kostnad för bostad på två orter höjs från 42 till 50 kr. per dag.

c) Bidrag bör kunna utgå till två hemresor per månad mot f. n. en hemresa.

d) Flyttningsbidrag utgår i princip till dem som är arbetslösa eller hotas av

arbetslöshet. Ett avsteg från huvudregeln har medgetts för anställda vid företag som varslat om uppsägningar. Även anställda som inte berörs av varslet kan få flyttningsbidrag vid byte till anställning på annan ort under förutsättning att varslet har viss minsta omfattning. I propositionen förordas att flyttningsbidrag skall kunna ges alla anställda vid ett företag som varslat om uppsägningar oavsett antalet varselberörda.

Kostnadsökningen för föreslagna bidragsändringar beräknas till 10 milj. kr. för återstoden av budgetåret.

Jan-Ivan Nilsson m. fl. (c) yrkar i motionen 114 avslag på propositionens förslag. Motionärerna säger sig kunna acceptera sådana höjningar av flyttningsbidragen som motiveras av penningvärdeförsämringen. De menar emellertid att propositionens förslag syftar till att stimulera till ökad flyttning, och ett dylikt syfte strider enligt deras mening mot intentionerna i riksdagens beslut på hösten 1976 om riktlinjerna för en samordnad sysselsättnings- och regionalpolitik. Motionärerna föreslår att medel motsvarande kostnadsökningen för förbättringen av flyttningsbidragen ställs till statens industriverks förfogande, att av verket användas för att via de regionala utvecklingsfonderna stödja speciella sysselsättningsskapande projekt inom det allmänna stödområdet.

Utskottet vill med anledning av motionen till en början erinra om att nuvarande starthjälpsbelopp gäller sedan den 1 juli 1977. Den i propositionen föreslagna uppräkningen av starthjälpen är inte större än att den på sin höjd täcker de stegrade levnadsomkostnaderna under tiden därefter. Förslagen om höjda traktamenten och fria hemresor underlättar för långpendlare att behålla sin anknytning till hemorten. Att flyttningsbidrag ges även s. k. ombytessökande som av egen vilja önskar lämna företag som varslat om personalinskränkningar är en anordning som vilar på tanken att det härigenom öppnas möjlighet för varselberörda att stanna kvar i anställningen på hemorten.

Avgörande för möjligheterna till arbete har i stora delar av vårt land visat sig vara kraftfulla regionalpolitiska insatser. På denna väg har tusentals arbeten kunnat nyskapas och icke önskad flyttning kunnat förhindras. Viss flyttning blir ändock nödvändig. Den kan framtvingas genom bristen på arbetstillfällen på hemorten. Den kan också vara uttryck för den enskildes önskan om nytt och bättre arbete. Oavsett skälen bör det vara en rättighet för de berörda att flyttningen kan genomföras på rimliga ekonomiska villkor.

Den uppräkning av flyttningsbidragen som nu föreslagits skall ses i denna belysning och blir därmed självklar. Avgörande för morgondagens befolknings- och sysselsättningsutveckling i skogslänen blir inte statens bidrag vid flyttning utan våra regionalpolitiska insatser, som de lagts fast av riksdagen i 1976 års beslut om samordnad regional- och sysselsättningspolitik.

Med åberopande av det ovan anförda avstyrker utskottet motionen.

Utskottet biträder sålunda propositionen i den nu aktuella delen.

Vpk ställer sig i partimotionen 109 starkt kritiskt till regeringens arbetsmarknadspolitiska förslag, som i förevarande del karakteriseras som "en

renässans av den gamla flyttlasspolitiken". Partiet godtar dock att flyttningsbidragen behålls och förbättras men anser att denna arbetsmarknadspolitiska stödform bör finansieras genom en *strukturavgift* som läggs direkt på företagen. Regeringen bör förelägga riksdagen förslag härom.

Flyttningsbidragen har alltsedan sin tillkomst finansierats direkt över statsbudgeten. Det finns inte skäl att frångå denna princip, och utskottet avstyrker följaktligen motionsyrkandet.

Som föreslås i propositionen bör regeln om flyttningsbidrag till alla anställda vid företag som varslat om uppsägningar ha motsvarande tillämpning vid arbetsmarknadsutbildning och därtill knutna utbildningsbidrag. Även vid arbetsmarknadsutbildning gäller som huvudregel att utbildning ges endast åt den som är arbetslös eller hotas av arbetslöshet.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att det finns liknande regler om traktamentsbelopp och fria hemresor inom arbetsmarknadsutbildningen som beträffande flyttningsbidragen. Det torde ankomma på regeringen att i samband med ändringarna av bestämmelserna om flyttningsbidrag göra motsvarande ändringar beträffande bestämmelserna om utbildningsbidrag (jfr prop. 1975:45 s. 94, InU 1975:14 s. 21).

Äldrestödet inom tekoindustrin m. m.

Äldrestödet inom tekoindustrin skall enligt vad som tidigare förutsatts upphöra med utgången av år 1978. Det föreslås i propositionen att stödet skall få fortsätta att utgå även under första halvåret 1979. Som motivering anförs att den negativa sysselsättningsutvecklingen i branschen har fortsatt och att regeringen avser att under våren lägga fram en proposition med förslag till åtgärder inom tekoområdet. Utskottet biträder förslaget om fortsatt tillämpning av äldrestödet.

Vidare förordas i propositionen att äldrestöd – i motsats till vad f. n. är fallet – under första halvåret 1979 skall kunna beviljas även till företag inom den statliga *Eiserkoncernen*. Hans Nyhage m. fl. (m) yrkar i motionen 72 avslag på detta förslag och anför bl. a. att Eiser redan i samband med förstatligandet fick så stora subventioner att det skapade en snedvriden konkurrenssituation för de privata företagen. Beviljas koncernen också äldrestödet innebär det en dubblering av det statliga stödet med en osund konkurrens som följd. Motionärerna framhåller att koncernen genom propositionens förslag får en extra subvention på inte mindre än 15 milj. kr.

Utskottet vill inledningsvis påpeka att kostnaderna för det förlängda äldrestödet inom tekoindustrin i propositionen har beräknats till 130 milj. kr. Häri ingår även kostnaden för stöd till Eiserkoncernen. Den kostnaden har inte specificerats. Det belopp om 15 milj. kr. som åberopas i motionen torde hänföra sig till kostnaden för den nedan behandlade förlängningen av 75-procentbidraget, som inte kan utgå till företag inom tekobranschen.

I sak vill utskottet anföra följande. Statsföretag AB fick år 1977 ett

kapitaltillskott på 190 milj. kr. för att bilda en tekokoncern med Eiser som moderbolag och samtidigt rekonstruera företagsgruppen. Kapitalbehovet beräknades under förutsättningen att företagsgruppen inte skulle få fler statliga lån eller bidrag under åren 1978 och 1979. Samtidigt uttalades att en snedvridning av konkurrensförhållandena mellan statliga och övriga tekoföretag hindrades bäst genom att de statliga företagen fick samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter som övriga företag. När dessa ställningstaganden gjordes var det fastställt att äldrestödet till de icke statliga tekoföretagen skulle utgå till utgången av år 1978, och någon förlängning var inte då planerad. Om äldrestödet nu förlängs att gälla även under första halvåret 1979, ändras förutsättningarna för bedömningen av Eisers ställning i förhållande till övriga företag i branschen. Det kan därför inte hävdas att vad som nu föreslås skulle få den effekt som motionärerna gör gällande.

Utskottet avstyrker därför motionen och ansluter sig till propositionen i motsvarande del.

I motionen 1 om åtgärder inom den ekonomiska politiken har vpk lagt fram ett program som man påstår skall ge minst 100 000 nya arbeten under de närmaste 12 månaderna. Ett led i det programmet är att sysselsättningen skall garanteras inom bl. a. textilbranschen. Vpk yrkar att riksdagen skall av regeringen begära *åtgärder mot minskad* sysselsättning inom textilbranschen.

Motionens förslag om en sysselsättningsgaranti för textilbranschen liksom för vissa andra i motionen angivna branscher har avstyrkts av näringsutskottet i dess yttrande NU 1978/79:1 y (s. 11). Med hänvisning härtill och till den aviserade propositionen om åtgärder inom tekoområdet avstyrker även arbetsmarknadsutskottet vpk-motionen i den aktuella delen.

75-procentbidraget

Det tillfälliga sysselsättningsbidraget till företag som dominerar på viss ort – 75-procentbidraget – används främst inom stålindustrin. Bidraget kan utgå till företag inom denna industrigren liksom inom gruvindustrin under år 1979, medan bidragsgivningen till andra typer av industriföretag är avsedd att upphöra med utgången av innevarande år. Utskottet tillstyrker propositionens förslag om fortsatt tillämpning av 75-procentbidraget under första halvåret 1979 även beträffande andra industriföretag än stål- och gruvindustrier.

Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet

Riksdagen fattade i våras beslut om åtgärder mot ungdomsarbetslöshet med anledning av propositionen 1977/78:164 och ett antal motioner. Ärendet bereddes av arbetsmarknadsutskottet (AU 1977/78:40), som inhämtade yttrande av utbildningsutskottet (UbU 1977/78:5 y). Propositionens förslag

hade sin utgångspunkt i en framställning från sysselsättningsutredningen och kan ses som en vidareutveckling av det system av åtgärder för att främja sysselsättningen bland ungdom som presenterats i bl. a. propositionerna 1975/76:39 om skolans inre arbete och 1975/76:211 om en samordnad sysselsättnings- och regionalpolitik.

Ungdomsarbetslösheten har, som förut nämnts, under sensommaren och förhösten legat på en mycket hög nivå. Regeringen fattade i september beslut om en rad åtgärder inom utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken. Gymnasieskolans intagningskapacitet har vidgats med drygt 11 000 årselevplatser. En stor del av dessa platser är avsedda för specialkurser som är kortare än ett år eller för kortare yrkesinriktade kurser. Den kommunala vuxenutbildningen har fått ökade möjligheter att anordna yrkesinriktade gymnasieskolkurser, och antalet platser för lärlingsutbildning får ökas väsentligt. Ungdomar kommer liksom tidigare att få gå in på lediga platser vid AMU-centra. Yrkesutbildning under en tid av upp till ett år skall också kunna beredas hos företag. Åtgärder har vidtagits för att öka beredskaps- och praktikarbeten hos staten, landstingen, kommunerna och hos privata företag och organisationer. Genom beslut i juni och september har regeringen vidare medgivit arbetsmarknadsverket att anställda sammanlagt 600 arbetsförmedlingsaspiranter.

Avsikten med det redovisade regeringsprogrammet är att i vinter kunna ge utbildning, praktik eller sysselsättning åt 100 000 ungdomar.

Socialdemokraterna har i den vid riksmötets början framlagda motionen 2 presenterat förslag till åtgärder mot ungdomsarbetslösheten, som de vill att riksdagen skall anta.

Förslagen spänner över såväl utbildnings- som arbetsmarknadspolitiken. De utbildningspolitiska inslagen utgörs av förstärkning av den uppsökande studie- och yrkesorienteringen (syo), utvidgning av verksamheten med SSA-råd (planeringsråd) lokalt, regionalt och centralt. De i höst inledda försöken med individualiserad utbildning åt vissa ungdomar varvad med praktik bör enligt motionärerna bedrivas i alla kommuner och inte bara i begränsad skala. Särskilda insatser bör också göras för att handikappade ungdomar skall kunna delta i denna utbildningsform, och speciella resurser bör avsättas för att på annat sätt ta hand om socialt handikappade ungdomar. Därutöver tas upp frågor om meritvärdet av vissa kurser i arbetsmarknadsutbildningen vid ansökan om utbildning i gymnasieskolan samt om kartläggning av de ungas samlade utbildningsbehov med sikte på nya kurser i gymnasieskolan för intagning på vårterminen.

Den arbetsmarknadspolitiska delen av socialdemokraternas förslag utgörs av förstärkning av arbetsmarknadsverket med 150 nya tjänster och vissa åtgärder för att underlätta för unga förtidspensionärer att återgå till arbetslivet. Vidare ingår att praktikbegreppet skall definieras i lagen om anställningsskydd och att praktikplatser skall kunna tas fram med stöd av den s. k. främjandelagen. Försök bör också göras med att ålägga privata och offentliga

arbetsgivare att utarbeta planer för beredskapsarbeten åt unga. Slutligen begärs att inslag av handledning, yrkesvägledning, förmedlingskontakter m. m. skall ges åt alla ungdomar som sysselsätts i beredskapsarbeten.

Utbildningsutskottet, som beretts tillfälle att avge yttrande över förslagen i motionen, har avstått från att yttra sig med hänvisning till det i våras avgivna yttrandet UbU 1977/78:5 y.

Utskottet konstaterar att de åtgärder som socialdemokraterna presenterar i huvudsak är en upprepning av de förslag partiet lade fram i motionen 1977/78:1926 med anledning av den ovannämnda propositionen om åtgärder mot ungdomsarbetslöshet.

Förslagen prövades alltså av riksdagen så sent som i våras och lämnades därvid utan bifall. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att nu ändra ställningstagandena. En stor del av förslagen täcks f. ö. av det åtgärdsprogram regeringen beslutat om tidigare i höst.

I vpk-motionen 1 yrkas att regeringen skall lägga fram förslag till bidrag till *ungdomsarbeten i regi av kommuner och landsting* med sikte på att skapa 20 000 nya arbetstillfällen, bl. a. genom tidigareläggning av angelägna investeringar.

Motionärerna har inte närmare utvecklat hur de tänker sig att deras förslag skall genomföras i praktiken. Vad bidragsfrågan beträffar kan erinras om att kommuner och landsting numera uppbär ett statsbidrag som täcker 75 % av den totala lönekostnaden för beredskapsarbeten som anordnas särskilt för ungdom. För anläggningsarbeten ges därutöver tilläggsbidrag. Det förutnämnda regeringsprogrammet från september i år har som mål att kommuner och landsting i vinter skall ge sysselsättning åt 25 000 ungdomar i olika former av beredskapsarbeten. Med hänvisning härtill finns det inte anledning föreslå någon åtgärd på grund av motionsyrkandet.

Omfattning och kostnader för de sysselsättningsfrämjande åtgärderna under vinterhalvåret 1978/79

Som nämnts inledningsvis har regeringen ställt upp ett program för de arbetsmarknadspolitiska insatserna i vinter. Insatserna beräknas omfatta mellan 200 000 och 250 000 personer. Dessa insatser inkluderar huvuddelen av regeringsprogrammet för att ge utbildning, praktik eller beredskapsarbete åt 100 000 ungdomar. De båda programmen sammanfaller alltså inte helt. I den senare siffran ingår nämligen ungdomar som får möjlighet till längre utbildning genom vidgad intagning till gymnasier, lärlingsutbildning m. m.

Av de 200 000–250 000 personer som beräknas få sysselsättning genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder väntas 70 000–90 000 vara sysselsatta i företag med stöd av sysselsättningsbidragen och olika bidrag till utbildning. I övrigt beräknas 60 000 personer bli sysselsatta i beredskapsarbeten och lika många i arbetsmarknadsutbildning vid AMU-centra m. fl. utbildningsformer

utanför företagen. Därtill kommer 40 000 personer i olika former av skyddat och halvskyddat arbete. Statens kostnader för skyddat och halvskyddat arbete täcks från anslaget Särskilda åtgärder för arbetsanpassning. Någon uppräkning av det anslaget har inte aktualiserats i föreliggande proposition. Däremot väntas inte tillgängliga medel förslå för att bedriva arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbeten i angiven omfattning. Ytterligare medel behövs också för att täcka merkostnaderna för den fortsatta tillämpningen under första halvåret 1979 av förut behandlade former av stöd till företag.

Det föreslås sålunda i propositionen att anslaget Bidrag till arbetsmarknadsutbildning förstärks med 1 miljard kr., varav 950 milj. kr. avser ökad verksamhet i allmänhet och 50 milj. kr. för merkostnader för att bidraget till utbildning i företag vid permitteringshot utgår med 20 kr. per timme under första halvåret 1979.

Vidare föreslås att anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder förstärks med 2 135 milj. kr. Huvuddelen av beloppet, eller 1 880 milj. kr., har därvid beräknats för beredskapsarbeten. I övrigt har upptagits påslag med 70 milj. kr. för industribeställningar och 40 milj. kr. för detaljplaneringsbidrag. Fortsatta utbetalningar under första halvåret 1979 av äldrestödet inom tekoindustrin och 75-procentbidraget uppskattas kosta 130 resp. 15 milj. kr.

I propositionen begärs sålunda för vidgade arbetsmarknadspolitiska insatser under vinterhalvåret (1 000 + 2 135) 3 135 milj. kr. Till det beloppet skall läggas merkostnaden för förbättrade flyttningsbidrag, i propositionen angiven till 10 milj. kr. Merkostnaden kommer att belasta förslagsanslaget Arbetsmarknadsservice. Samma anslag kommer också att få täcka merkostnaden för den personalförstärkning som har medgetts arbetsmarknadsverket i form av ytterligare 600 arbetsförmedlingsaspiranter.

En del av beredskapsarbetena utförs som byggnads- och anläggningsarbeten och främjar därmed sysselsättningen på byggarbetsmarknaden. För att ytterligare stödja sysselsättningen på denna del av arbetsmarknaden har regeringen beslutat tidigarelägga offentligt byggande för sammanlagt 1 300 milj. kr.

Det bör slutligen noteras att de betydande kostnaderna för utbildningspolitiska åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten (vidgad intagning i gymnasieskolan m. m.) faller utanför ovan redovisade kostnadsberäkning.

De i propositionen begärda anslagsförstärkningarna har inte ifrågasatts i de motioner utskottet har att behandla i detta ärende. Med ovan gjorda noteringar om merkostnader på vissa andra anslag kan utskottet för sin del också godta att anslagen för arbetsmarknadsutbildning och sysselsättningsskapande åtgärder förstärks i den föreslagna omfattningen. Det bör i sammanhanget anmälas att regeringen tidigare i år med anlitande av finansfullmakten har ställt 1 690 milj. kr. till arbetsmarknadsverkets förfogande för beredskapsarbeten m. fl. sysselsättningsskapande åtgärder utöver de belopp som anvisats för dessa ändamål i riksstaten för innevarande budgetår. Avsikten är nu att de medel som anvisats med stöd av finansfull-

makten skall täckas av det nu begärda tilläggsanslaget om 2 135 milj. kr.

Som nyss påpekats har motionsledes inte rests några invändningar mot kostnadsramen för de arbetsmarknadspolitiska insatserna i vinter. Däremot ifrågasätts i tre av de föreliggande motionerna åtgärdernas inriktning.

Moderata samlingspartiet vill i motionen 93 ha en omgående *översyn av tillämpningen av de arbetsmarknadspolitiska stödinsatserna.* Man gör därvid gällande att det på många håll har visat sig att den nödvändiga flexibiliteten på arbetsmarknaden har kommit att hämmas av det sätt på vilket dessa stödinsatser har kommit att tillämpas.

I propositionen har redovisats kraftiga personalförstärkningar till arbetsförmedlingen, en massiv satsning på arbetsmarknadsutbildningen och förbättringar av flyttningsbidragen. Sådana åtgärder liksom det nyligen införda nyrekryteringsbidraget kommer sammantaget att främja en rörlighet mellan företag och branscher som motionärerna förespråkar och som från allmänna synpunkter är önskvärd. Det är sant att vissa av de stödformer som har behandlats i det föregående i sig kan sägas motverka rörligheten på arbetsmarknaden. Utskottet tänker på de tillfälliga sysselsättningsbidragen inkl. äldrestödet till tekoindustrin. Men när dessa stödformer introducerades av den förutvarande trepartiregeringen var tanken att ofrånkomliga personalinskränkningar hos berörda företag skulle kunna uppskjutas till dess efterfrågan på arbetskraft på nytt börjar öka och den personal som måste lämna sina anställningar skulle få lättare att finna nytt arbete. Det fanns dessutom starka regionalpolitiska och sociala skäl för dessa bidrag.

Utskottet har mot bakgrund av det anförda inte kunnat övertygas om att det föreligger ett verkligt behov av en särskild översyn av det slag som begärs av moderata samlingspartiet. Det bör noteras att det pågår en kontinuerlig utvärdering av den förda arbetsmarknadspolitiken i både utrednings- och forskningssammanhang. Exempelvis har 1974 års arbetslöshetsförsäkringsutredning tidigare i år avlämnat sitt betänkande, och sysselsättningsutredningen väntas inom kort avge sitt slutbetänkande. Expertgruppen för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor (EFA) har tidigare i höst publicerat en omfattande rapport om forskningsresultat på en rad centrala arbetsmarknadspolitiska områden. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Vpk vill enligt motionen 109 inte motsätta sig att arbetsmarknadsutbildning eller beredskapsarbeten får den omfattning som har angivits i propositionen. Men *inriktningen av arbetsmarknadsutbildningen* bör vara sådan att utbildningen garanterar arbete inom utbildningsyrkena och *beredskapsarbetena inriktas* så, att de utvecklar näringslivet i eftersatta regioner. Regeringen bör enligt vpk få i uppdrag att omedelbart dels göra en översyn av arbetsmarknadsutbildningen för att förbättra möjligheterna för dem som genomgår utbildning att få anställning inom utbildningsyrkena, dels i samarbete med kommuner i regioner med hög arbetslöshet vidta åtgärder för att ta fram sådana industriprojekt i statlig eller kommunal ägo som är

lämpliga objekt för beredskapsarbeten.

Arbetsmarknadsutbildningen planeras på regional och central nivå i nära samverkan med näringslivet och de fackliga organisationerna. Grundläggande för hela planeringen är att utbildningen inriktas på yrken med efterfrågan på arbetskraft. En kontinuerlig anpassning till efterfrågeläget måste givetvis ske. Den rent yrkesutbildande delen av arbetsmarknadsutbildningen har hittills gett goda resultat på det sättet att en hög andel av dem som fullföljt sin utbildning placerats i det eftersträvade yrket eller i något närbesläktat yrke. En formlig garanti för anställning i det yrke som avses med utbildningen kan dock svårligen utfärdas. Utskottet avstyrker därför vpk-motionen i denna del.

Industriella beredskapsarbeten har bedrivits sedan mer än ett årtionde tillbaka. Dessa arbeten har främst haft till syfte att ge sysselsättning åt äldre, ortsbundna eller handikappade arbetstagare. Dessa beredskapsarbeten har i många fall varit ett alternativ till skyddade verkstäder. De kommer i fortsättningen också att inordnas i den verksamhet som skall bedrivas av de blivande regionala stiftelserna för skyddat arbete.

Det bör framhållas att beredskapsarbetena primärt har till syfte att ge temporär sysselsättning. De lämpar sig därför inte särskilt väl för att, som motionärerna vill, mer långsiktigt utveckla näringslivet genom att driva industriföretag i denna form. Att främja en utbyggnad i industrin i eftersatta regioner är en fråga som bör prövas i industri- och regionalpolitiska sammanhang.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet även motionen i fråga om inriktningen av beredskapsarbeten.

Apk begär i motionen 100 en *skärpning av reglerna om bidrag till utbildning i företag*. Yrkandet har inte närmare motiverats men torde avse användningen av 25-kronan. I kammaren förekom en interpellationsdebatt i ämnet den 17 november i år. Det förutskickas i propositionen att åtgärder kommer att vidtas "för att hindra att bidrag utgår när det inte kan anses nödvändigt för att det avsedda syftet skall nås". Motionen får därmed anses tillgodosedd och det saknas anledning att ta något initiativ med anledning av densamma.

Anslag till Bidrag till arbetsmarknadsutbildning

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett obetecknat anslag av 1 734 550 000 kr.

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående tillstyrker utskottet att anslaget på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 förstärks med ett belopp av 1 miljard kr.

Anslag till Sysselsättningsskapande åtgärder

Under denna rubrik har för budgetåret 1978/79 anvisats ett reservationsanslag av 1 792 400 000 kr., varav förslagsvis 200 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Som redovisats i den tidigare framställningen begär regeringen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 en anslagsförstärkning av 2 135 milj. kr. Av det beloppet avses ytterligare 200 milj. kr. bli avräknade mot automobilskattemedlen. Beloppets fördelning i övrigt framgår av vad utskottet tidigare anfört.

Med åberopande av vad som anförts i det föregående tillstyrker utskottet den av regeringen begärda anslagsförstärkningen.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner de i propositionen föreslagna reglerna för *bidrag till utbildning i företag vid permitteringshot* under första halvåret 1979,
2. att riksdagen med avslag på motionen 1978/79:114 godkänner de i propositionen föreslagna ändrade reglerna för *flyttningsbidrag*,
3. beträffande *finansiering av flyttningsbidragen med en strukturavgift* att riksdagen avslår motionen 1978/79:109, yrkandet 1,
4. att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen om rätt till *utbildningsbidrag* för anställda vid företag som har varslat om uppsägningar,
5. att riksdagen med avslag på motionen 1978/79:72 godkänner propositionens förslag om *s. k. äldrestöd till företag inom Eiserkoncernen*,
6. att riksdagen i övrigt godkänner vad som anförts i propositionen om fortsatt tillämpning under första halvåret 1979 av nuvarande bestämmelser om *s. k. äldrestöd till tekoindustrin*,
7. beträffande *åtgärder mot minskad sysselsättning inom textilbranschen* att riksdagen avslår motionen 1978/79:1, yrkandet 10,
8. att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen om fortsatt tillämpning under första halvåret 1979 av nuvarande bestämmelser om *tillfälliga sysselsättningsbidrag till företag som dominerar på sin ort*,
9. beträffande *åtgärder mot ungdomsarbetslösheten* att riksdagen avslår motionen 1978/79:2, yrkandet 17,
10. beträffande *ungdomsarbeten i regi av kommuner och landsting* att riksdagen avslår motionen 1978/79:1, yrkandet 11,
11. beträffande *översyn av tillämpningen av de arbetsmarknadspoli-*

tiska stödformerna att riksdagen avslår motionen 1978/79:93,

12. beträffande *inriktningen av arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbeten* att riksdagen avslår motionen 1978/79:109, yrkandena 2 och 3,
13. beträffande *skärpning av reglerna om bidrag till utbildning i företag* att riksdagen avslår motionen 1978/79:100,
14. att riksdagen till *Bidrag till arbetsmarknadsutbildning* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 anvisar ett anslag av 1 000 000 000 kr.,
15. att riksdagen till *Sysselsättningsskapande åtgärder* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 2 135 000 000 kr., varav förslagsvis 200 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Stockholm den 7 december 1978

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
ELVER JONSSON

Närvarande: Elver Jonsson (fp), Bengt Fagerlund (s), Alf Wennerfors (m), Torsten Stridsman (c), Gördis Hörnlund (s), Erik Johansson i Simrishamn (s), Filip Fridolfsson (m), Ingrid Ludvigsson (s), Arne Fransson (c), Bernt Nilsson (s), Pär Granstedt (c), Frida Berglund (s), Anna-Greta Leijon (s), Eric Hägelmark (fp) och Olof Johansson (c).

Reservationer

1. Flyttningsbidrag (mom. 2)

av Torsten Stridsman, Arne Fransson, Pär Granstedt och Olof Johansson (alla c) som anser

dels att den del av utskottets betänkande på s. 9 som börjar "Utskottet vill" och slutar "aktuella delen" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med anledning av motionen 114 av Jan-Ivan Nilsson m. fl. (c) understryka att samhällets möjligheter att hävda kravet på en regional balans är beroende av samhällets vilja att genom aktiva insatser styra tillgängliga ekonomiska resurser, så att en balanserad sysselsättningsutveckling kan uppnås i olika landsdelar. Det är särskilt viktigt att i ett läge med en förväntad konjunkturuppgång de insatta stimulansåtgärderna inte medför att koncentrationstendenserna ökar i samhället. I propositionen framhåller föredraganden att det är nödvändigt att nu förbättra flyttningsbidragen för att bl. a.

underlätta definitiva flyttningar. Han uttalar sig i det sammanhanget för en ökad geografisk rörlighet. Detta innebär att regeringen tillgriper den ovanliga åtgärden att i en tilläggsbudget, endast några månader innan en aviserad regionalpolitisk proposition läggs fram, föreslå förändringar i den långsiktiga inriktningen av regionalpolitiken. Utskottet finner ingen anledning att förändra den inställning som kom till uttryck i riksdagens beslut 1976, där det uttalades att regionalpolitiken måste få en mera decentralistisk inriktning. Utskottet vill i detta sammanhang i likhet med motionärerna understryka att ingen skall mot sin vilja vara tvingad att flytta för att erhålla sysselsättning och en rimlig standard.

Utskottet delar vidare motionärernas uppfattning att de som av arbetsmarknadsskäl tvingas flytta skall hållas skadeslösa för penningvärdeförsämringen. Höjningen av flyttningsbidragen bör anpassas därefter. Med utgångspunkt häri bör starthjälpen enligt utskottets mening höjas till 2 250 kr. för ensamstående och till 5 000 kr. till person vars hushåll består av mer än en person. Av övriga i propositionen föreslagna ändringar tillstyrker utskottet att traktamentsbeloppet höjs till 50 kr. och att två fria hemresor per månad medges. De sistnämnda stödformerna underlättar för långpendlare att behålla kontakten med hemorten.

Utskottet beräknar kostnaden för de nu tillstyrkta ändringarna av reglerna för flyttningsbidragen till 7 milj. kr. under återstående del av budgetåret. Kostnaderna för propositionens förslag har för samma tid beräknats till 10 milj. kr. Den besparing med 3 milj. kr. som uppkommer genom utskottets förslag bör i enlighet med vad som sägs i motionen användas till speciella stödprojekt av regionalpolitisk natur. Detta kan lämpligen ske genom en förstärkning av anslaget Särskilda stödåtgärder i glesbygder (posten Stöd till regionala utvecklingsfonder).

Utskottet instämmer slutligen med motionärerna i att de regionala utvecklingsfondernas resurser behöver förstärkas ytterligare så att fonderna kan driva en effektivare verksamhet i stödområdet. Behovet av medel bör prövas av regeringen i samband med beredningen av frågor om anslag på tilläggsbudget II. Regeringen bör underrättas härom.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *flyttningsbidrag* att riksdagen med anledning av propositionen och motionen 1978/79:114

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ändrade regler för flyttningsbidrag och ytterligare förstärkning av resurserna till regionala utvecklingsfonder,

dels till *Särskilda stödåtgärder i glesbygder* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

2. Äldrestöd till företag inom Eiserkoncernen (mom. 5)

av Alf Wennerfors (m) och Filip Fridolfsson (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "I sak" och på s. 11 slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Statsföretag AB fick för mindre än ett år sedan (prop. 1977/78:73) ett så betydande kapitaltillskott som 190 milj. kr. för att ta på sig ansvaret för de statliga tekoindustrierna. Därvid förutsattes uttryckligen att de statliga tekoföretagen under åren 1978 och 1979 inte därutöver skulle erhålla statliga lån, lånegarantier eller bidrag av industriell eller sysselsättningspolitisk natur inkl. s. k. äldrestöd. Det framräknade behovet av kapitaltillskott grundade sig på dels kravet att inte ställa statliga tekoföretag i en särställning gentemot andra företag inom branscherna, dels på möjligheterna till finansiering av verksamheten på kommersiella villkor. De risker för konkurrensmässiga orättvisor som kunde uppstå för andra företag uppmärksammades och utvecklades i ett nyanserat resonemang av dåvarande industriministern i den nyssnämnda propositionen.

Det är sålunda klart fastlagt att de statliga tekoföretagen inte skall få ytterligare statliga lån eller bidrag. I föreliggande proposition görs försök att vända tidigare förda resonemang därhän att det är de statliga företagen som skulle få ogynnsamma konkurrensförutsättningar om de inte får äldrestöd. Detta gör mot angivna bakgrund ett konstlat intryck och kan inte läggas till grund för avsteg från den huvudprincip för finansieringen av de statliga tekoföretagen som riksdagen fastställt. Med biträdande av yrkandet i motionen 72 av Hans Nyhage m. fl. (m) avstyrker utskottet alltså propositionens förslag att äldrestödet skall komma tekoföretagen inom Eiserkoncernen till del under första halvåret 1979.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:72 avslår propositionens förslag om *s. k. äldrestöd till företag inom Eiserkoncernen,*

3. Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten (mom. 9)

av Bengt Fagerlund, Gördis Hörnlund, Erik Johansson i Simrishamn, Ingrid Ludvigsson, Bernt Nilsson, Frida Berglund och Anna-Greta Leijon (alla s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "Utskottet konstaterar" och slutar "i höst" bort ha följande lydelse:

Det är i och för sig tillfredsställande att regeringen beslutat om åtgärder mot ungdomsarbetslösheten. Det måste dock beklagas att åtgärderna har satts in sent med en utomordentlig hög arbetslöshet bland de unga i höst som följd. Regeringens paket av åtgärder är dessutom långtifrån tillräckligt. Det är helt

inriktat på kortsiktiga lösningar för vintern. Det program för att bekämpa ungdomsarbetslösheten som presenteras i den socialdemokratiska partimotionen innehåller en rad inslag som får verkan även på sikt. Det tillgodoser också angelägna åtgärdsförslag som har aktualiserats av delegationen för ungdomens sysselsättningsfrågor i början av september.

Utskottet ställer sig alltså bakom det program för åtgärder mot ungdomsarbetslösheten som har förordats i motionen 1978/79:2 och föreslår att riksdagen antar detsamma.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *åtgärder mot ungdomsarbetslösheten* att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:2, yrkandet 17, antar det genom motionen framlagda programmet för åtgärder mot ungdomsarbetslöshet,

4. Översyn av tillämpningen av de arbetsmarknadspolitiska stödformerna (mom. 11)

av Alf Wennerfors (m) och Filip Fridolfsson (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar "I propositionen" och slutar "utskottet motionen" bort ha följande lydelse:

Förslagen i propositionen kan sägas ha en allmän inriktning på att öka den geografiska och yrkesmässiga rörligheten hos arbetskraften. En ökad rörlighet är viktig redan i nuvarande arbetsmarknadsläge med ett ökande rekryteringsbehov hos företagen. Den kommer att bli än angelägnare inom en nära framtid. Mot den bakgrunden kan det vara motiverat att, som föreslås av moderata samlingspartiet, förutsättningslöst pröva i vad mån de arbetsmarknadspolitiska stödinsatserna underlättar en önskvärd rörlighet mellan företag och branscher eller om de i något avseende hämmar en nödvändig flexibilitet på arbetsmarknaden. Det bör ankomma på regeringen att avgöra i vilken form en översyn av nu avsett slag bör komma till stånd. Regeringen bör underrättas om vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *översyn av tillämpningen av de arbetsmarknadspolitiska stödformerna* att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:93 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilt yttrande

Åtgärder mot minskad sysselsättning inom textilbranschen (mom. 7)

av Bengt Fagerlund, Gördis Hörnlund, Erik Johansson i Simrishamn, Ingrid Ludvigsson, Bernt Nilsson, Frida Berglund och Anna-Greta Leijon (alla s) som anser:

Vi har inte kunnat ställa oss bakom vpk:s i programmatisk form ställda yrkande i motionen 1978/79:1 om bevarad sysselsättning inom textilbranschen motsvarande 2 000 årsarbeten. För att komma till rätta med krisen inom tekoindustrin behövs en samlad plan för denna industris utveckling. Socialdemokraterna har upprepade gånger krävt att en sådan plan skall utarbetas, senast i den till näringsutskottet remitterade motionen 1978/79:159.

Innehållsförteckning

Propositionen 1
Motionerna 2
Vid riksmötets början väckta motioner 2
Motioner väckta med anledning av propositionen 3
Arbetsmarknadsläget, tabell 5
Utskottet 6
Särskilda åtgärder för att främja sysselsättningen under vinterhalvåret 1978/79 7
25-kronan 8
Flyttningsbidrag m. m. 8
Äldrestödet inom tekoindustrin m. m. 10
75-procentbidraget 11
Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet 11
Omfattning och kostnader för de sysselsättningsfrämjande åtgärderna under vinterhalvåret 1978/79 13
Anslag till Bidrag till arbetsmarknadsutbildning 16
Anslag till Sysselsättningsskapande åtgärder 17
Utskottets hemställan 17
Reservationer 18
1. Flyttningsbidrag (c) 18
2. Äldrestöd till företag inom Eiserkoncernen (m) 20
3. Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten (s) 20
4. Översyn av tillämpningen av de arbetsmarknadspolitiska stödformerna (m) 21
Särskilt yttrande 22
Åtgärder mot minskad sysselsättning inom textilbranschen (s) .. 22

GOTAB 58894 Stockholm 1978